

Inspiratieboekje

≡ provincie
Gelderland

Kansen voor tijdelijke sportieve
binnen- en buitenruimte

Voorbeelden uit de praktijk

Inspiratieboekje

**Kansen voor tijdelijke sportieve
binnen- en buitenruimte**

Voorbeelden uit de praktijk

Legenda

ruimte		braakliggend terrein
		hal/fabrieksruimte
		kerk
activiteit		spelen
		balsport
		skaten/skateboarden
		bmx/mountainbike
		klimmen
		fitness
locatie		Gelderland

Inhoudsopgave

1 Inleiding	5
-------------	---

2 Praktijkvoorbeelden	7
-----------------------	---

Praktijkvoorbeelden binnenruimte

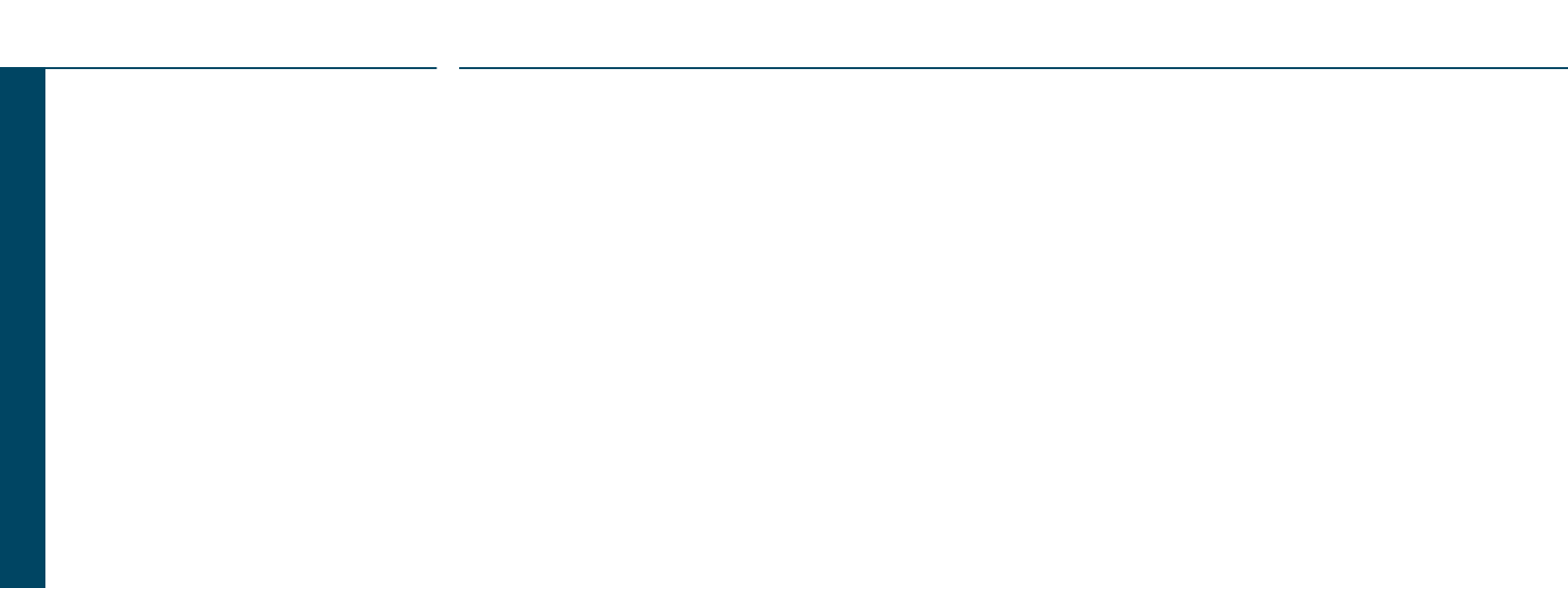
	Bounz Amsterdam	7
	Performance Factory Enschede	9
	Waalhalla Nijmegen	11
	Skate & BMX-hal Arnhem	13

Praktijkvoorbeelden buitenruimte

	Speelveld Oosseld	15
	Smileyveld Enschede	17
	De Oude IJsbahn Deventer	19
	Fitnessstoestellen Bilthoven	21
	Ideeën braakliggende plekken Haarlem	23

3 Tips & Tricks	25
-----------------	----

4 Referenties	33
---------------	----

1 Inleiding

Het programma ‘Gelderland Sport!’ stelt zich ten doel om meer mensen te laten bewegen en/of sporten. Door meer aandacht te richten op het aantrekkelijk maken van de sportieve binnen – en buitenruimte wil de provincie stimuleren dat de inwoners meer sportief gebruik maken van deze ruimte. Dit kan via het spoor van de gebiedsontwikkelingsgebieden, zoals park Lingezegen en het Apeldoorns kanaal, maar ook door het beter benutten van geschikte ruimte in stedelijke gebieden.

Veel ontwikkel- en bouwplannen liggen (tijdelijk) stil, wat soms lelijke plekken achterlaat in een stad of dorp. Zo staan er oude fabrieks- en kantoorpanden leeg omdat er nog geen nieuwe partij is voor herontwikkeling. Bovendien liggen terreinen braak omdat de oude bebouwing al weg is maar de nieuwe bestemming nog op zit laat wachten.

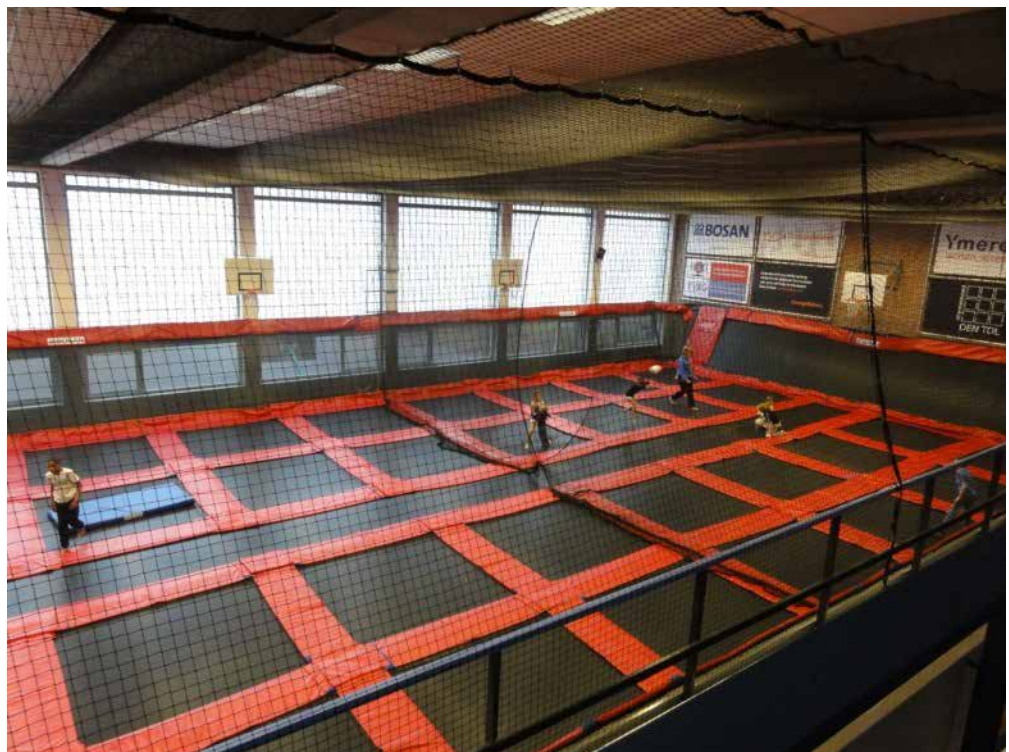
Er liggen kansen om leegstaande gebouwen en terreinen om te vormen tot tijdelijke sportlocatie. Een dergelijk initiatief kan ervoor zorgen dat de lelijke plek in de stad verdwijnt en dat er tegelijkertijd ruimte ontstaat om te sporten en bewegen. Echter, het ontbreekt gemeenten, woningbouwcorporaties en andere belanghebbenden vaak aan goede voorbeelden op het gebied van sport en aan kennis op het gebied van tijdelijk herbestemmen in het algemeen. Ook ziet men vaak problemen, die een drempel vormen voor het benutten van kansen.

In dit document zijn daarom praktijkvoorbeelden van tijdelijke sportieve ruimte verzameld. Bovendien zijn er op basis van bestaande literatuur en gesprekken met betrokkenen ‘tips & tricks’ gedefinieerd die kunnen helpen bij het proces van tijdelijke bestemming.

Het eerste deel van dit inspiratieboekje bestaat uit praktijkvoorbeelden van tijdelijke sportieve binnen- en buitenruimte. Er wordt gebruikgemaakt van symbolen om het type ruimte en de bewegingsactiviteit(en) aan te duiden (zie legenda op pagina 2). In het tweede gedeelte van het boekje worden ‘tips & tricks’ op het gebied van beschreven die kunnen helpen bij het proces van tijdelijk herbestemmen.

Bounz in Amsterdam (foto: Anne Garretsen)

Bounz in Amsterdam (foto: Anne Garretsen)

2 Praktijkvoorbeelden

Binnenruimte

Algemene gegevens

Stad

Amsterdam

Type ruimte

Oude gymzaal

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Allerlei variaties van trampolinespringen
- Balspellen

Contactgegevens

Locatie BOUNZ

Willinklaan 3-5

1067 SL Amsterdam

info@bounz.eu

www.bounz.eu

Contactpersonen

Pieter Landman

Wolther Kooistra

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Nieuwe, interessante vorm van sport
- Bevlogen initiatienemers van het project, met oog voor kansen en mogelijkheden
- Goede samenwerking tussen pandeigenaar Ymere en Bounz
- Samenwerking met jongeren

Bounz Amsterdam

Aanleiding

Bounz is een nieuwe sport- en spelvorm waarbij trampolines gebruikt worden die met elkaar verbonden zijn. Turnvereniging Turning Spirit wilde het concept Bounz vanuit Amerika graag naar Nederland halen, om daarmee de koppeling te maken tussen trampolinespringen en balspelvormen. Daarnaast is Bounz zeer laagdrempelig zodat iedereen die wil ook kan bewegen. Er werd gezocht naar een geschikte locatie voor deze activiteit. Het oog viel toen op de oude sportzaal van de ALO in Amsterdam, welke niet meer gebruikt werd in de oorspronkelijke hoedanigheid omdat de locatie voor de ALO te klein was geworden. Het pand werd gehuurd van eigenaar Ymere.

Samenvatting

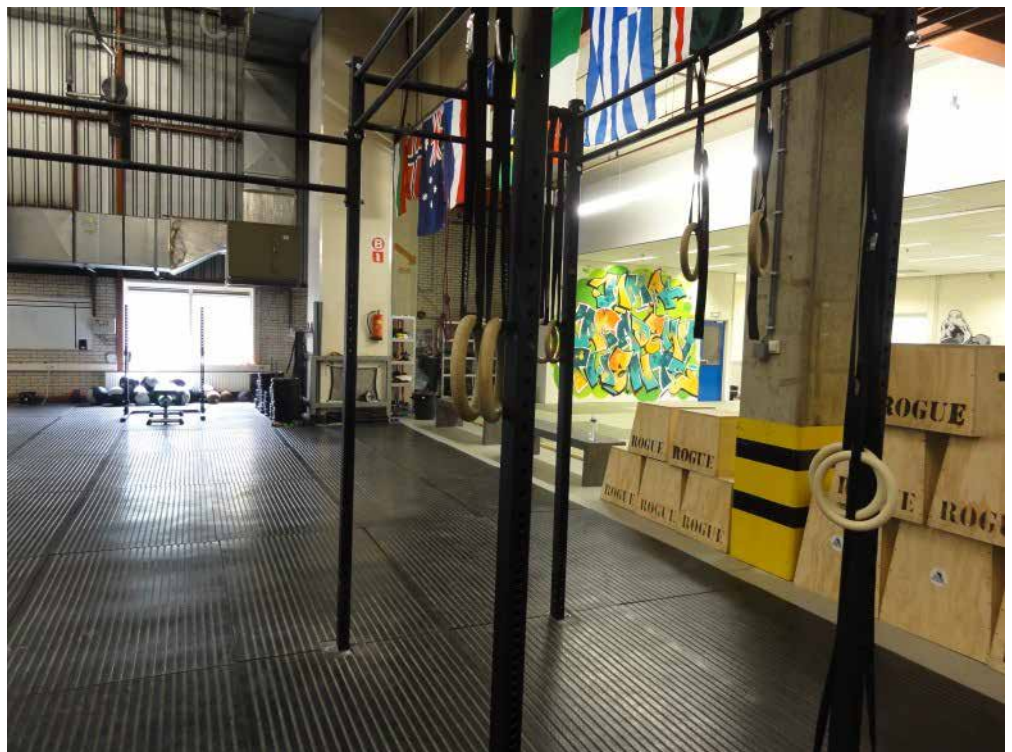
Het Bounz project in Amsterdam is in 2011 door het NOC*NSF aangemerkt als officiële proeftuin voor de ontwikkeling van een nieuwe sportvorm (Bounz, 2011). Tegenwoordig is Bounz ondergebracht bij de Stichting Bounz. Kinderen springen er op trampolines en doen allerlei balspellen. Bounz heeft een octrooi aangevraagd voor het ontwerp van het trampolinevel. Het pand in Amsterdam wordt gehuurd van Ymere tegen een maatschappelijke huurprijs. Bounz onderneemt tal van sociaal maatschappelijke activiteiten om zoveel mogelijk mensen (buurtbewoners) tot bewegen aan te zetten. Deze activiteiten zijn ook opgenomen in het huurcontract. Bounz heeft twee vaste medewerkers in dienst en bovendien zijn er veel jonge mensen die er hun bijbaan hebben: ALO studenten en jongeren uit de buurt. In totaal werken er 15/20 jongeren. Bounz heeft een duidelijke sociale functie in Amsterdam Nieuw West. Kinderen met obesitas komen er sporten evenals kinderen die niet zijn aangesloten bij andere sportverenigingen. Daarnaast biedt Bounz ook stageplaatsen en leerwerktrajecten aan in samenwerking met scholen en de wijkaanpak.

Toekomst

Bounz onderzoekt mogelijkheden om nieuwe vestigingen te openen. Doordat er in eerste instantie sprake was van tijdelijke huur kwam automatisch het idee dat de trampolines er weer uit moeten kunnen, mocht dat nodig zijn. De constructie is weliswaar op maat voor de zaal, maar is demontabel en zou elders opgebouwd kunnen worden. Een ruimte waar Bounz zich zou kunnen vestigen moet echter wel genoeg vrije hoogte hebben en bij voorkeur geen of weinig kolommen in het midden van de ruimte. Grote fabriekspanden liggen vaak buiten de wijk, maar braakliggende terreinen liggen er soms middenin. Daarom denkt Bounz nu ook na over de ontwikkeling van een eigen tijdelijke hal. Deze tijdelijke hal kan dan gedurende 2 tot 5 jaar in of bij een woonwijk worden geplaatst. Bij succes van de Bounz activiteiten is het dan wellicht mogelijk om elders een geschikte (tijdelijke) locatie te vinden binnen de gemeente. De Bounz activiteiten passen tevens goed in een Urban sports aanbod van skaten, free runnen, bmx-en, etc.

Tijdelijke klimhal in the performance factory (foto: Anne Garretsen)

Zelfverdediging/ fitness in de performance factory (foto: Anne Garretsen)

Binnenruimte

Algemene gegevens

Stad

Enschede

Type ruimte

Oud fabriekspand

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Klimwand
- Skatebaan
- Zelfverdediging

Contactgegevens

Locatie

Performance Factory

Voormalig Polaroid gebouw in Bothoven

Contactpersoon

Jan-Willem Meppelink (I-vents)

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Partijen verbinden: huurders, gebruikers, onderwijs, wijkbewoners, commerciële partijen en omgeving
- Buiten kaders denken
- Verschillende partijen samenbrengen rondom het thema 'Gezonde Leefstijl'

Performance Factory Enschede

Aanleiding

Het voormalig Polaroid fabrieksgebouw staat in het hart van Enschede in de wijk Bothoven en vlakbij het centraal station. Tegenwoordig is de voormalige fabriek in bezit van woningcorporatie Domijn die zich in samenwerking met de gemeente Enschede inzet om deze unieke locatie nieuw leven in te blazen. Door de toenemende bevolkingsdichtheid in en rondom het centrum dient de sociale cohesie en daarmee de veiligheid en leefbaarheid te worden verbeterd. Daarnaast zijn er verschillende (maatschappelijke) organisaties op zoek naar een locatie waar duurzame verbindingen kunnen worden gelegd.

Samenvatting

Gekozen is voor een totaalconcept waarbij de Polaroidfabriek gaat fungeren als talentcentrum en aanjager voor creativiteit en ondernemendheid. Performance Factory (PF) is een missing link in Bothoven die zorgt voor fysieke en sociale verbinding met en tussen de omliggende wijken. Talent krijgt volop de kans om zich te ontplooien. Voor inhoudelijke invulling van de diverse gebouwen zijn vijf pijlers benoemd: onderwijs, kunst, cultuur, sport en bedrijfsleven.

Op basis van de wensen en ambities van Domijn, de gemeente Enschede en de huidige gebruikers is gekozen om voor het gebouw Oost te kiezen voor het thema 'Gezonde Leefstijl'. I-vents, een sportorganisatiebureau met kennis van beleven, heeft hiervoor een concept ontwikkeld. Concreet wordt indoor 7500m² gevuld met partijen die bijdragen aan Gezonde Leefstijl, outdoor wordt er 5000m² gevuld. Hierbij is I-vents de kwartiermaker die de verbinding activeert tussen huurders, gebruikers, onderwijs, wijkbewoners, commerciële partijen en de omgeving. Door te investeren in mensen in plaats van voorzieningen en te denken buiten de kaders is er een sportieve ontmoetingsplaats ontstaan met een toegevoegde waarde voor de omgeving.

Toekomst

Momenteel is gebouw Oost onder andere gevuld met een klimwand, een skatebaan en een zelfverdedigingsschool. Er zullen nog meer invullingen volgen die een bijdrage leveren aan het thema 'Gezonde Leefstijl'.

In Nederland staat nog veel kantoorruimte leeg. Vaak zijn deze terreinen verlaten, is er geen betrokkenheid van de buurt, vinden er niet of nauwelijks activiteiten plaats en in sommige gevallen is er zelfs sprake van overlast en verpaupering. Door de omgeving te betrekken, partijen te verbinden en buiten de kaders te denken ziet I-vents volop kansen voor sport- en beweegmogelijkheden op deze locaties (I-vents, 2013).

Waalhalla, binnenaanzicht (foto: Anne Garretsen)

Waalhalla, buiten (foto: Anne Garretsen)

Binnenruimte

Algemene gegevens

Stad

Nijmegen

Type ruimte

Oud fabriekspand

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Skaten
- BMX
- Skateboarden

Contactgegevens

Waalbandijk 22.
6541AJ Nijmegen
tel. 024-750 43 07
info@waalhalla-centrum.nl
www.waalhalla-centrum.nl

Contactpersoon

Daniel Wienke (directie
Waalhalla)

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Enthousiaste trekkers
- Vrijwilligers
- Mix van activiteiten
- Stedelijke & regionale ontmoetingsplaats

Skate- & Bmx-hal Waalhalla

Aanleiding

In Nijmegen zal in 2015 gestart worden met de ontwikkeling van het nieuwe Waalfront aan de Waalkade. Tot die tijd is Waalhalla in één van de oude fabriekshallen gevestigd. Waalhalla is een indoorskatehall waar allerlei sportactiviteiten en feesten worden georganiseerd (Persbericht Nijmegen, 2011).

Samenvatting

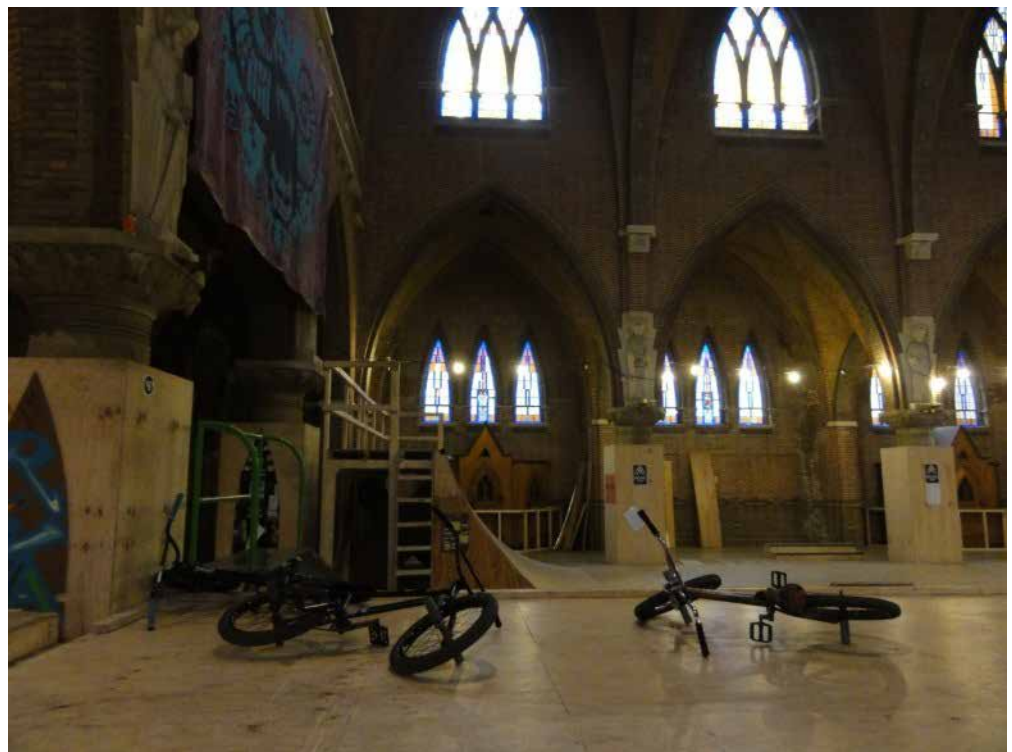
In 2006 ontstonden de eerste plannen voor Waalhalla. Twee studenten bedachten een plan voor een indoor skatebaan in combinatie met een multifunctioneel jongerencentrum. Een leegstaande hal aan het Waalfront wordt gehuurd van de gemeente Nijmegen, die samen met OB Waalfront eigenaar is van de hal. In 2009 wordt de hal geopend. Stichting skateboarding Nijmegen zet zich in voor skateboarden, in line skaten en andere sporten. De stichting is de overkoepelende organisatie bij Waalhalla. Het Waalhalla-centrum wordt door de directie, medewerkers en met hulp van vrijwilligers gerund. Skaters, BMX-ers, iedereen is welkom. In 2010 wordt in Waalhalla het Nederlands kampioenschap skateboarden georganiseerd. Bovendien breidt de hal haar activiteiten uit, er worden cultuuractiviteiten en feesten georganiseerd. In 2011 worden de evenementen echter door de gemeente Nijmegen verboden. Er is namelijk een tijdelijke vergunning afgegeven voor een skatehal, niet voor andere evenementen. Echter, vanwege het succes en omdat de evenementen de begroting van het gehele Waalhalla sluitend maken komt er een gedoogbesluit voor 24 evenementen per jaar. Waalhalla trekt in 2012 zo'n 30.000 bezoekers, waarvan 14.000 sporters (Wienke, 2013).

Toekomst

Op 1 juli 2015 zal het huidige pand gesloopt worden. Waalhalla is daarom op zoek naar een nieuwe locatie voor haar skatehal. Het complex naast de huidige hal staat sinds kort leeg (de oude Honig-fabriek). Waalhalla heeft samen met andere partijen op sportgebied (o.a. klimmen, mountainbike en trampolinespringen) een projectgroep opgericht om een idee in te dienen voor de tijdelijke bestemming van Honig op het gebied van sport. Er is een soort 'prijsvraag' voor de invulling van dit pand. Bovendien kijkt Waalhalla samen met de klimpartij naar andere alternatieve locaties. Waalhalla kan een deel van het inventaris demonteren en ergens anders plaatsen. Wel zal de startinvestering gesubsidieerd moeten worden aangezien de stichting niet over eigen kapitaal beschikt (Wienke, 2013).

Binnenaanzicht Josefkerk Arnhem (foto: Anne Garretsen)

BMX in de Josefkerk Arnhem (foto: Anne Garretsen)

Binnenruimte

Algemene gegevens

Stad

Arnhem

Type ruimte

Kerk

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Skateboarden
- Skaten
- BMX

Contactgegevens

Locatie

St. Joseph kerk

Rosendaalseweg 700

6825 KV Arnhem

info@skatehalarnhem.nl

www.skatehalarnhem.nl

Contactpersoon

Roeland Kreeft (trekker en voorzitter Stichting Skatehal Arnhem)

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Iemand die fulltime met het idee aan de slag ging
- Subsidie van de gemeente Arnhem
- Bijdrage van woningcorporaties en sponsors
- Veel vrijwilligers
- Medewerking van eigenaar kerk

Skate- & Bmx-hal Arnhem

Aanleiding

De St. Jozefkerk op de Geitenkamp is al jaren gesloten. In 2011 nam oud-wethouder Roeland Kreeft initiatief om van de kerk een skatehal te maken. Een groep enthousiaste jongeren sprong in de kar. Inmiddels is de skatebaan gerealiseerd en heeft men een groot bestand vrijwilligers. De gemeente Arnhem heeft de skatehal €12.500 subsidie gegeven; de woningcorporaties die in de wijk actief zijn samen € 7.500. De overige € 5.000 is opgebracht door sponsors.

Roeland Kreeft is voorzitter van de Stichting Skatehal Arnhem (De Gelderlander, 2013)

Samenvatting

Sommige parochianen moesten wennen aan het idee van skaten in de kerk, maar over het algemeen stuitte men op weinig weerstand (Visscher, 2011).

In de kerk kunnen verschillende sporten worden beoefend, zoals skateboarden, skaten en BMX. De skatebaan heeft een sociale functie in de wijk. Vele jongeren ontmoeten elkaar regelmatig in de kerk.

De skatehal heeft een algemeen bestuur. Bovendien is er een dagelijks bestuur dat vooral bestaat uit jongens vanuit de doelgroep. Verder zijn er zo'n 50 vrijwilligers actief, vooral skaters en BMX-ers. Vrijwilligers zijn erg belangrijk voor de hal. De hal is zelfs een tijdje dicht geweest omdat er te weinig vrijwilligers waren om de skatebaan draaiende te houden. Inmiddels is de hal weer open en ontmoeten jongeren elkaar vier dagen per week in de St. Jozefkerk (De Gelderlander, 2013). Stichting Sk8hal Arnhem wil jongeren uit de omliggende wijken nauw te betrekken bij haar activiteiten. De kerk wordt daarom opengesteld voor het organiseren of bijwonen van allerlei activiteiten, wedstrijden en demonstraties (Arnhemse Koerier, 2011).

Toekomst

Hoe lang de skatebaan nog in de kerk zal blijven hangt af van de mogelijke verkoop van de kerk. De verwachting is dat de kerk zeker tot 2015 in gebruik zal zijn. Er wordt gezocht naar alternatieven.

Tijdelijk voetbalveld Oosseld (foto: Anne Garretsen)

Tijdelijke speelruimte Oosseld (foto: Anne Garretsen)

Buitenruimte

Algemene gegevens

Stad

Doetinchem

Type ruimte

Braakliggend terrein

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Voetbalveld
- Natuurspeelplek

Contactgegevens

Locatie speelveld
Meester Lovinklaan 41
7004 BH Doetinchem
speelveldoosseld@hotmail.nl
mfadezonneboom.nl

Contactpersoon

Florike Kaspersma (gemeente
Doetinchem)

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Inzet buurtbewoners
- Bottom-up benadering
- Medewerking woningbouworganisatie Sité
- Steun van de gemeente Doetinchem

Speelveld Oosseld

Aanleiding

Begin 2011 zijn de Julianaschool en de Vijverbergschool verhuisd naar hun nieuwe locatie bij MFA de Zonneboom. Een paar maanden later werd sporthal Oosseld gesloopt. Dit betekende dat er een groot, braakliggend terrein naast de school kwam te liggen. De bedoeling is dat Sité Woondiensten hier in de Toekomst woningen gaat bouwen. Maar wanneer dit gebeurt, is nu nog niet duidelijk. Een paar buurtbewoners zag hierin een kans om een tijdelijk speelveld voor de buurt- en de schoolkinderen te realiseren (Actuele berichten gemeente Doetinchem, 2012).

Samenvatting

Buurtbewoners peilden de interesse voor een speelveld door een flyer te verspreiden waarin ze hun ideeën aangaven. Een groot aantal buurtbewoners was enthousiast en gaf met een handtekening te kennen de actie te steunen. Eind juni 2011 zijn de handtekeningen overhandigd aan wethouder Peter Drenth. Na goedkeuring van Toekomstig eigenaar Sité heeft dit erin geresulteerd dat er een tijdelijk natuurspeelveld wordt aangelegd, waarvan in ieder geval een jaar gebruik gemaakt zou worden. De gemeente legde de basis voor het veld. Buurtbewoners en wijkteam Oosseld hebben het terrein verder vormgegeven. Tijdens de NL Doet dagen van 2012 werkten onder andere buurtbewoners, medewerkers van de Rabobank, leerlingen en wethouders aan de realisatie van het natuurspeelveld (Actueel nieuws, 2012). Er is een voetbalveld, speelgelegenheid, een zelfgemaakte bijenkast en een metselmuur met kruidentuin. Over het beheer van het terrein zijn afspraken gemaakt en via twitter rouleert een maaibeurten- en schoffel-rouleersysteem.

Toekomst

Het speelveld is volop in gebruik. Het is momenteel nog niet duidelijk hoe lang het speelveld zal blijven bestaan. Dit hangt af van toekomstige bouwplannen. Voorlopig kan er door de kinderen nog gebruik van gemaakt worden.

In Doetinchem zijn meerdere initiatieven bekend op het gebied van tijdelijke sportbestemming. Zo bestond er in de wijk De Huet een tijdelijke fietscrossbaan en bestaan er ideeën om een tijdelijk beachvolleybalveld te realiseren in een leegstaande fabriekshal.

Basketbal en skaten op het smileyveld (foto: Anne Garretsen)

Inmiddels is de locatie uitgegroeid naar een definitievere bestemming: Voetbal op het smileyveld.
(foto: Anne Garretsen)

Buitenruimte

Algemene gegevens

Stad

Enschede

Type ruimte

Voormalig verlaten
speelterrein

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Johan Cruijff Court
- Speeltuin
- Basketbalveld
- Hardlooppbaan

Contactgegevens

Locatie speelveld
Stroinkslanden Enschede.
Tussen de Knalhatteweg en
de Hanenberglanden.

Contactpersoon

Jan-Willem Meppelink
(projectcoördinator I-vents)

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Ervaren projectbegeleiding vanuit I-vents
- Samenwerking stimuleren met (sport)verenigingen, partners en lokale actoren
- Structureel organiseren van activiteiten
- Jongeren betrekken

Smileyveld Enschede

Aanleiding

In 2007 is sportorganisatiebureau I-vents betrokken bij de herontwikkeling van een verlaten speelterrein (het 'smileyveld') in Enschede Zuid. Dit terrein is door de vele overlast een doorn in het oog van de buurtbewoners, woningbouwcorporaties en gemeente.

Samenvatting

Door structureel kwalitatieve activiteiten aan te bieden, mogelijkheden inzichtelijk te maken voor bewoners en samen te werken met lokale partners is men nu weer trots op het speelterrein. Anno 2011 zijn de voorzieningen opgeknapt en vinden er structureel activiteiten plaats op het terrein. Door te investeren in mensen in plaats van voorzieningen is het speelterrein weer een veilige en plezierige plek met een toegevoegde waarde voor de wijk. I-vents werkt met processtappen: ontwikkelen, verbinden, beleven en borgen.

Hoe jongeren vanuit beleving geactiveerd kunnen worden wordt geïllustreerd door het 'buddyproject' van I-vents. Dit project is samen met jongeren en lokale partners in Enschede tot stand gekomen. In het buddyproject worden jongeren uitgedaagd zelf activiteiten te organiseren voor leeftijdsgenoten uit hun omgeving. Door uit te gaan van de kracht van een wijk zijn jongeren altijd bereid hun steentje bij te dragen. Daarbij is sport een ideaal middel om in contact te komen met jongeren en te weten wat er leeft in een wijk of buurt. In het buddyproject treedt I-vents op als coach van de jongeren en coördinator van het gehele proces. In het kader van het buddyproject worden onder andere voetbaltoernooien, spooktochten en danswedstrijden georganiseerd. Tijdens het coachingstraject komen sociale veiligheid, fair play en het veilig en verantwoord gebruiken van speelvoorzieningen en materialen aan bod. Er wordt gewerkt volgens het principe voor wat hoort wat. Op deze wijze wordt een bijdrage geleverd aan de sociale activering, doen jongeren allerlei nieuwe (leer) ervaringen op en wordt een breder draagvlak in de buurt gecreëerd voor de voorzieningen en de organisatie van Toekomstige sport- en bewegingsactiviteiten.

Toekomst

Het smileyveld in Enschede is weer een fijne speelplek geworden. Er bestaan helaas nog vele openbare(sport)voorzieningen die niet altijd op de juiste wijze worden gebruikt. Er is geen duidelijke bestemming voor de voorziening, geen betrokkenheid van de buurt of wijk en er vinden niet of nauwelijks activiteiten plaats. In sommige gevallen is er zelfs sprake van overlast of verpaupering. Door de wijkbewoners actief te betrekken bieden deze voorzieningen ziet I-vents volop kansen voor sport- en spelmogelijkheden. Daarbij is succes nodig om succes te krijgen. Ervaren projectbegeleiding is essentieel (I-vents, 2013).

Jeu de boules baan, met op de achtergrond heuvels die voor spelen en fietscross worden benut
(foto: Anne Garretsen)

Een deel van de oude schaatstribune staat nog overeind en markeert de oorspronkelijke functie
(foto: Anne Garretsen)

Buitenruimte

Algemene gegevens

Stad

Deventer

Type ruimte

Braakliggend terrein

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Natuurlijk speelterrein
- Fietscross
- Wandel- en doe parcours
- Jeu de boules

Contactgegevens

Bezoekadres

Rembrandtkade

Deventer

www.deoudeijsbaan.nl/

Contactpersoon

Marcel Ellen (Cambio)

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Samenwerking tussen verschillende partijen en buurtbewoners
- Financiering door o.a. gemeenten en sponsors
- Combinatie van verschillende functies
- Vrijwilligers voor activiteitenbegeleiding

Oude Ijsbaan Deventer

Aanleiding

Het terrein van de voormalige ijsbaan in Deventer lag al ruim 15 jaar braak in afwachting van een bestemming als woontoren. Met het uitbreken van de crisis in de bouwsector ging dat plan in 2010 niet door. In afwachting van het weer aantrekken van de woningmarkt heeft het terrein een tijdelijke groene en sociale functie gekregen, waar ook ruimte is voor sport en spel.

Samenvatting

Gesteund door de lokale politiek ging een projectgroep bestaande uit Cambio (buurtbeheer- en activeringsbedrijf), OBB (ingenieursbureau voor natuurlijk spelen), de Zwarte Hond, de gemeente Deventer en Transition Town Deventer in goed overleg met omwonenden aan de slag met het braakliggende terrein. Er werden verschillende gebieden gecreëerd waar getuinierd, gesport en gespeeld kan worden in een natuurlijke omgeving. Op bewegingsvlak zijn er (natuurlijke) speelelementen, is er ruimte voor fietscross en nodigt het terrein uit om te wandelen. De oude ijsbaan is een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. Door hun aanwezigheid houden zij ook toezicht op het terrein. Het dagelijkse beheer wordt uitgevoerd door de Buitenploeg van Cambio. De samenwerking tussen verschillende partijen en de buurt mag zeker een succesfactor genoemd worden. Uitdagingen zijn er ook. Het bestemmingsplan moest aangepast worden en er kan een spanningsveld bestaan tussen de verantwoordelijkheden van de gemeente en de inrichtingswensen van de projectgroep. Het werken aan een goede samenwerking, waarbij de gemeente ook een vertegenwoordiger heeft binnen de projectgroep, is succesvol gebleken. Hierdoor zijn de lijnen kort en kunnen de inrichtingswensen en activiteiten aanbod afgestemd worden op de verantwoordelijkheden van de gemeente. De gemeente Deventer is bereid om zeer ver mee te denken in het experimenteren op het terrein van de Oude Ijsbaan. Financiering is tot stand gebracht met hulp van de gemeente Deventer. Ook veel sponsors hebben hun steentje bijgedragen. De projectgroep-werkzaamheden worden door de samenwerkende organisaties beschouwd als maatschappelijk verantwoordelijke inzet (Oude ijsbaan Deventer krijgt groene en sociale functie, 2011). Het terrein ademt haar oude sportieve functie nog uit. Dit komt onder andere doordat een deel van de schaatstribune nog overeind staat. Bovendien is het hoofdpad gelegd in de vorm van de oude schaatsbaan.

Toekomst

Op het terrein staat nog altijd woningbouw gepland, hoewel het de vraag is hoe lang deze bouw nog op zich laat wachten. Naar schatting zal het initiatief zeker vier jaar bestaan, mogelijk nog langer. Het tijdelijke terrein is in ieder geval nog volop in ontwikkeling. Zo is recentelijk een jeu de boules baan aangelegd. Een organisatie heeft zich bereid getoond om de ondergrond voor de baan kosteloos aan te leggen (Nieuws over de oude ijsbaan, 2013). Bovendien zijn er plannen om vlakbij de oude schaatstribune een beachvolleybalveld te realiseren.

Fitnessstoestellen de Kwinkelier (Foto: Anne Garretsen)

Fitnessstoestellen de Kwinkelier (Foto: Anne Garretsen)

Buitenruimte

Algemene gegevens

Stad

Bilthoven

Type ruimte

Braakliggend terrein

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Fitness

Contactgegevens

Locatie

In het parkje naast

Winkelcentrum De Kwinkelier,
Bilthoven

Gemeente de Bilt

www.debilt.nl

Contactpersoon

Miranda de Freitas
(Gemeente De Bilt)

Status

In gebruik

Succesfactoren

- Bewoners, winkeliers en andere belanghebbende vanaf begin betrokken
- Draagvlak
- Tijdelijkheid communiceren
- Gebruik actief stimuleren

Fitness Bilthoven

Aanleiding

In de wijk rond winkelcentrum De Kwinkelier in Bilthoven sprak de buurt de wens uit om iets te doen voor de ouder wordende jeugd. Toen werd er gedacht aan fitnessstoestellen. In het buitenland hebben dergelijke initiatieven uitgewezen belangrijk te zijn voor de sociale cohesie in de wijk. Zo zijn er voorbeelden bekend waarbij bijvoorbeeld jongeren fitnessless aan ouderen geven.

Vanuit die gedachte ging men op zoek naar een geschikte locatie om fitnessstoestellen te plaatsen. Het oog viel toen op het tijdelijke parkje op het braakliggend terrein naast winkelcentrum de Kwinkelier dat eigendom is van de gemeente.

Samenvatting

De fitnessstoestellen zijn in het voorjaar van 2013 geplaatst. Bewoners, winkeliers en andere belanghebbenden in Bilthoven zijn vanaf het begin bij het proces betrokken. De gemeente communiceert duidelijk dat het initiatief een proef is van tijdelijke aard. De toestellen staan op stelconplaten waardoor ze makkelijk te verplaatsen zijn. De fitnessstoestellen zijn in principe geschikt voor 8 tot 88 jaar. Ingebouwde stops maken de kans op blessures minimaal. Op 6 april 2013 zijn de fitnessstoestellen op een feestelijke manier geopend. Buurtbewoners en andere betrokkenen waren uitgenodigd voor de feestelijke gelegenheid. De naam van het parkje werd onthuld (Stippelpark). Bovendien werd er gedemonstreerd hoe de fitnessstoestellen gebruikt moeten worden (Gemeente De Bilt, 2013)

Het project sluit aan bij de gemeentedoelstellingen van De Bilt om meer mensen te laten sporten in de buitenruimte. De gemeente De Bilt stimuleert het gebruik van de voorzieningen heel gericht door het organiseren van een sport- en activiteitenprogramma (De Biltbuis, 2013).

Toekomst

De fitnessstoestellen zijn een proef. Als de nieuwbouw van start gaat en het parkje weer verdwijnt dan wordt de balans opgemaakt. Als het werkt zoals gehoopt en verwacht wordt dan krijgt de voorziening een nieuwe locatie in het centrum van Bilthoven (De Biltbuis, 2013).

Expositie 'BRAAK in Haarlem' (Foto: Al & Keller)

Wilgen als tijdelijke invulling (Foto: Al & Keller)

Buitenruimte

Algemene gegevens

Stad

Haarlem

Type ruimte

Braakliggende terreinen

Concrete sport- en bewegingsactiviteiten

- Mountainbike
- Natuurspeelplek

Contactgegevens

Locatie

Braakliggende terreinen in Haarlem

Contactpersonen

Martijn Al
(landschapsarchitect)
www.martijnal.nl
Elizabeth Keller
(landschapsarchitect)
atelierelizabethkeller.nl

Status

Initiatieffase

Succesfactoren

- Inspelen op behoefte van bewoners
- Inspelen op identiteit van de stad en beleidsdoelstelling van de gemeente
- Combineren van diverse functies
- Verschillende partijen erbij betrekken
- Tijdelijkheid communiceren

Ideeën braakliggende plekken Haarlem

Aanleiding

In Haarlem liggen veel plekken, vaak omheind met hekken, doelloos braak. Landschapsarchitecten Martijn Al en Elizabeth Keller brachten dit in november 2012 met hun expositie 'BRAAK in Haarlem' in beeld in het ABC Architectuurcentrum. Met een vervolgexpositie hebben zij aan de hand van concrete ideeën laten zien dat het mogelijk is om invulling te geven aan deze braakliggende terreinen. Bij deze ideeën speelt ook sport een rol (Al & Keller, 2013).

Samenvatting

Met de tentoonstelling 'Tussentijds ruimtegebruik' schetsen de landschapsarchitecten Al en Keller twee ideeën van hoe Haarlem tijdelijk invulling kan geven aan braakliggende terreinen in de stad. Het eerste idee richt zich op de bloemenstad Haarlem. Hierbij wordt de invulling gebruikt worden als instrument voor city marketing.

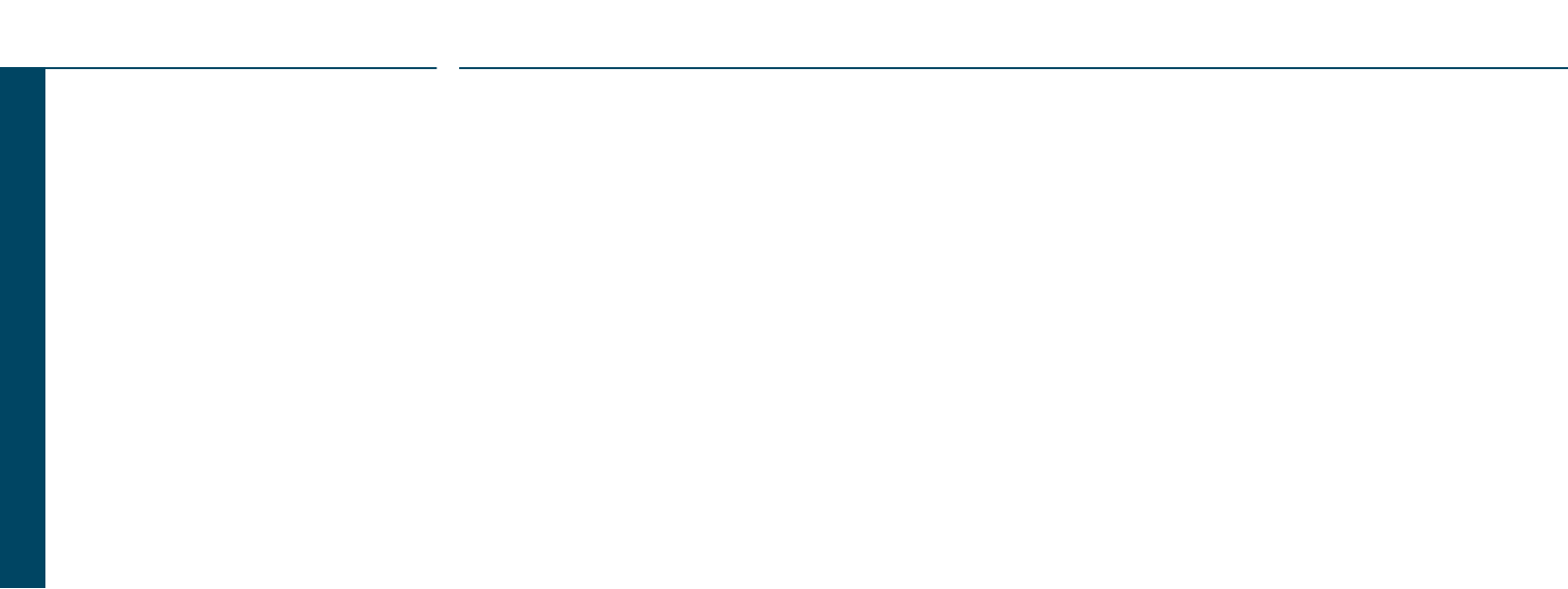
Het tweede idee sluit aan bij de doelstelling van de gemeente om in 2030 klimaatneutraal te worden. Bij het tweede idee zijn ook sportinvullingen meegenomen. Naast een wilgendoolhof omvat het ontwerp bijvoorbeeld ook een mountainbike parcours en een natuurspeelplaats. Met het planten en telen van wilgen wordt schone energie gewonnen. Tegelijkertijd is de tijdelijkheid van de oplossing duidelijk. Na een jaar of vier worden de wilgen immers weer geoogst. Ook andere sportinvullingen zijn mogelijk, zoals een crossbaan. De ideeën van Al en Keller laten zien dat een combinatie van verschillende functies, waaronder sport, kan leiden tot een leuke invulling van een braakliggend terrein (Al & Keller, 2013).

Toekomst

Al en Keller hebben twee ontwerpen laten zien in hun tentoonstelling, maar de ideeën zijn nog niet gerealiseerd. Om dergelijke ideeën ook werkelijk te verwezenlijken is medewerking nodig van woningcorporaties, gemeente en buurtbewoners. De lege plekken in de stad zijn ongunstig voor de WOZ-waarde van huizen en de uitstraling van de stad. Toch blijken politiek en grondeigenaren nog huiverig voor het concretiseren van ideeën. Er heerst angst dat mensen zich te veel aan de tijdelijke plek gaan hechten en bovendien denkt men dat het regeltechnisch gecompliceerd is. Communicatie van tijdelijkheid, het opstellen van duidelijke contracten en zicht in de wetgeving moeten deze gevoelens weg kunnen nemen. De politiek in Haarlem lijkt de boodschap uit de expositie op te pakken.

Activiteiten braakliggend terrein (Foto: Al & Keller)

3 Tips & Tricks op het gebied van tijdelijk herbestemmen

Dé ultieme succesformule bestaat niet, maar er zijn wel zaken om rekening mee te houden

Als de voorbeelden iets duidelijk maken dan is het wel dat er geen ultieme succesformule bestaat voor het realiseren van tijdelijke herbestemmingen op sportgebied. Het is dan ook behoorlijk lastig om een vast stappenplan aan te geven, want dat is er niet. Soms begint het met een idee, soms met een ruimte. Het kan vanuit de politiek geïnitieerd worden, maar het kan ook bij burgers starten. Wel zijn er een aantal zaken die eigenlijk altijd wel een rol spelen als het gaat om tijdelijke sportieve herbestemming. Rekening houden met deze aspecten is geen garantie voor succes, maar geeft een handvat voor het (denk)proces. Deze aspecten worden hieronder in willekeurige volgorde besproken.

Idee en ruimte

1. Genereer een geschikt idee / initiatief
2. Match ruimte en initiatief
3. Zorg voor een licht ontwerp geschikt voor tijdelijkheid

Draagvlak en betrokkenheid

4. Creëer betrokkenheid en draagvlak onder burgers en andere belanghebbenden
5. Creëer politiek draagvlak
6. Zorg voor een sterke initiatiefnemer/ groep

Regelgeving en financiën

7. Houd het wettelijk kader in het oog
8. Zorg dat de financiën op orde zijn

Communicatie, gebruik en beheer

9. Communiceer tijdelijkheid
10. Creëer voorwaarden voor actief gebruik
11. Regel onderhoud en beheer

Idee en ruimte

1. Genereer een geschikt idee / initiatief

Om een braakliggend terrein of een leegstaand pand een tijdelijke sportbestemming te geven is een idee nodig. Dat lijkt een open deur, maar het is toch van belang om dit altijd als basis te houden. Dit idee kan voortkomen vanuit een behoefte, bijvoorbeeld een buurt wil graag een plek waar oude jeugd kan sporten. Het kan ook geïnitieerd worden vanuit de wens om een ruimte invulling te geven. Een architect kan een ontwerp maken, maar er kan ook gekozen worden voor het uitzetten van een prijsvraag om ideeën te generen. In dit document zijn ter inspiratie al een aantal concrete voorbeelden uitgewerkt, maar er is nog veel meer mogelijk op het gebied tijdelijke herbestemmen van sport, zoals tijdelijk(e):

- Sportveldjes: voetbal, basketbal, tafeltennis enz, zowel binnen als buiten, op gras/pleintjes/ straat
- Atletiekbaan
- BMX/fietscrossbaan, zowel binnen als buiten
- Beachvolleybalveld, zowel binnen als buiten
- Skatebaan
- Klimwand, tegen of in een gebouw
- Mountainbike parcours
- Paardrijdbak
- Fitnessstoestellen, zowel binnen als buiten
- Zwembad
- (Natuur)speelplaats
- Enz.

Dit lijstje is niet uitputtend, maar het geeft wel aan dat er veel denkbaar is. Afhankelijk van de ruimte en behoefte, kan een idee worden uitgewerkt.

Inspiratie: Mogelijke tijdelijke sportbestemmingen

Tijdelijke sportveldjes	Atletiek	Paardrijbak
Volleybal	Zwembad	Klimwand
Beachvolleybal	Basketbal	Mountainbike parcours
Skatebaan	BMX/fietscrossbaan	Fitnessstoestellen
Voetbal	Tafeltennis	Natuurspeeltuin

2. Match ruimte en initiatief

Soms zijn (sport)initiatieven op zoek naar een ruimte. Bounz zoekt voor haar concept bijvoorbeeld ruimtes die genoeg vrije ruimte hebben en geen waar geen of weinig kolommen midden in de ruimte staan. Zij vestigen zich tijdelijk in het oude ALO gebouw te Amsterdam tegen een maatschappelijke huurprijs. Ook Waalhalla en de skatehal Arnhem zoeken naar grote, hoge ruimtes. Zij vonden hun match in een tijdelijk leegstaande fabriekshal en een kerk. Het is in een tijd van leegstand de vraag of je over moet gaan tot (vaak dure) nieuwbouw, terwijl er allerlei geschikte panden en terreinen (tijdelijk) leeg zijn. Bovendien is sportieve ruimte in een stad vaak schaars en in zo'n geval kan een braakliggend terrein of een tijdelijk leegstaand gebouw een goed alternatief zijn. Het matchen van tijdelijke lege terreinen en gebouwen met initiatieven die een ruimte zoeken kan dan een win-win situatie betekenen. Enerzijds zoeken de initiatieven ruimte, anderzijds zijn de leegstaande gebouwen en braakliggende terreinen vaak een doorn in het oog van veel gemeenten en andere eigenaren. Mensen blijken braakliggende terreinen en leegstand namelijk als negatief waar te nemen (Bundesministerium für Verkehr B. u. , 2004). Door een tijdelijke invulling leven de plekken weer op, zeker als een initiatief ook nog een duidelijk sociale functie heeft. Grond- en gebouweigenaren (gemeenten, woningbouwcorporaties) kunnen afspraken maken met initiatiefnemers over een eventuele maatschappelijke huurprijs, zoals bijvoorbeeld bij Bounz in Amsterdam is gebeurd.

3. Zorg voor een licht ontwerp geschikt voor tijdelijkheid

Tijdelijkheid vraagt iets van een ontwerp. Het idee moet snel, simpel en relatief te realiseren zijn en/of demontabel zijn zodat het initiatief verplaatst kan worden naar een andere locatie wanneer dat nodig is. De fitnessstoestellen van het voorbeeld in Bilthoven staan op platen, waardoor ze makkelijk te verplaatsen zijn naar een nieuwe locatie. In Amsterdam vlakbij station Sloterdijk ligt een tijdelijk kunstgrasveld dat opgerold kan worden en elders weer kan worden uitgerold (PMB/Leerhuis, Tijdelijk Amsterdam, 2012).

Draagvlak en betrokkenheid

4. Creëer betrokkenheid en draagvlak onder burgers en andere belanghebbenden

Het winnen van 'de burger' voor een initiatief wordt als één van de belangrijkste zaken genoemd in een rapport van het Duitse ministerie voor verkeer, bouw- en woonzaken (Bundesministerium für Verkehr B. u. , 2004). Het winnen en betrekken van burgers komt ook in de voor dit document bestudeerde voorbeelden sterk terug. Als een initiatief wordt geïnitieerd vanuit de gemeente dan moet men oppassen dat het geen speeltje wordt dat van

Bounz Amsterdam (foto: Anne Garretsen)

bovenaf wordt opgelegd. Het is van belang dat toekomstige gebruikers, buurtbewoners en andere belanghebbenden iets in het plan zien. Dit kan bijvoorbeeld gecreëerd worden door het uitschrijven van een prijsvraag waarbij buurtbewoners zelf actief kunnen meedenken over de invulling van een terrein of gebouw. Verder kan ervoor gekozen worden om allerlei partijen te betrekken bij de realisatie en onderhoud van een initiatief. Op die manier kun je een gevoel creëren dat het initiatief van hun is, waardoor ze zich ervoor verantwoordelijk gaan voelen.

Er is niet alleen betrokkenheid nodig van gebruikers en/of buurtbewoners. Het meekrijgen van grondeigenaren en vastgoedeigenaren zoals woningcorporaties is ook van belang. Zij moeten beseffen dat ze vaak mede-probleemeigenaar zijn. Een leegstaand pand of braakliggend terrein is slecht voor de uitstraling van de buurt en kan een negatieve invloed hebben op de WOZ-waarde van panden in de buurt. Bovendien kost leegstand ook geld. Deze partijen moeten betrokken worden bij het proces van tijdelijk bestemmen.

5. Creëer politiek draagvlak

Gemeenten zijn (mede) probleemeigenaar, zij zijn namelijk niet zelden eigenaar van braakliggende stukken grond en leegstaande gebouwen met alle financiële gevolgen van dien. Bovendien zijn kale plekken in de stad niet gunstig voor de uitstraling, wat van invloed kan zijn op toerisme en WOZ-waardes.

De lokale politiek speelt een belangrijke rol op het gebied van tijdelijke herbestemming. Zij schept mede de kaders waarin initiatiefnemers opereren. Het bepalen van een beleid op het gebied van tijdelijke herbestemming draagt bij aan het definiëren van de speelruimte voor tijdelijke herbestemming. Gemeenten kunnen bijvoorbeeld ervoor kiezen om een tijdelijke ontheffing van het bestemmingsplan af te geven of om een bepaald initiatief tijdelijk te gedogen. Men moet dan echter wel op de hoogte zijn van de mogelijkheden.

Waar verder een mogelijk rol van de politiek ligt is in het in kaart brengen van leegstaande panden en braakliggende terreinen. Waar bevinden deze zich en wie is eigenaar? Als de gemeente eigenaar is, kunnen er dan afspraken gemaakt worden over tijdelijke huur? Er liggen meer kansen. Zo zou een gemeente een bepaald initiatief kunnen subsidiëren, zeker als dit aansluit bij andere gemeentedoelstellingen zoals de bewegingsnorm of het streven naar energieneutraliteit. Tijdelijkheid biedt kansen. Veel sportvoorzieningen zijn in de loop der tijd naar buiten de stad verplaatst.

Tijdelijke herbestemming biedt de kans om deze sport weer terug in de stad te brengen (Temp.architecture.Urbanism, 2013). Bovendien biedt het de mogelijkheid om flexibel om te gaan met behoeften. Wellicht dat er in een bepaalde wijk nu behoefte is aan iets voor de oudere jeugd, maar is dat over een paar jaar wel weer totaal anders.

Politiek draagvlak kan een initiatief verder helpen. Een initiatiefnemer kan proberen om draagvlak te creëren door aan te sluiten op gemeentedoelstellingen en door tijdelijkheid duidelijk te maken en te garanderen. Bovendien zal een initiatief dat zichzelf staande houdt, sneller politiek draagvlak creëren dan een initiatief dat jaarlijks afhankelijk is van allerlei subsidies.

Mogelijke motieven tijdelijk herbestemmen

Private grondeigenaren/woningbouwcorp.

- Hogere kans op verkoop van het stuk grond of het gebouw wegens een aantrekkelijkere uitstraling
- Reductie van lopende kosten, zoals verzekering, gas-, water-, licht enz.

Lokale politiek

- Negatieve uitstraling van (een deel van) de stad of buurt tegengaan
- Inspringen op acute gebruiksinteresse van actoren (bijvoorbeeld een vraag naar sportruimte) vanuit burgers of (sport) aanbieders

(Bundesministerium für Verkehr B. u., 2004)

6. Zorg voor een sterke initiatiefnemer/ groep

De voorbeelden laten het belang van een sterke initiatiefnemer of initiatiefgroep zien. Iemand zal het voortouw moeten nemen, of dit nou een buurtbewoner, iemand van een gemeente of iemand van een andere organisatie. Deze persoon moet in het idee geloven, hindernissen overwinnen en ook anderen daarin mee willen en kunnen nemen. Deze rol, of rollen in het geval van meerdere personen, kost(en) vaak veel tijd. Zonder iemand die echt in het idee gelooft wordt het een lastig verhaal.

Wetgeving en financiën

7. Houd het wettelijk kader in het oog

Voor tijdelijk gebruik van een gebouw gelden regels. Het is belangrijk om het wettelijk kader in het oog te houden, deze biedt beperkingen maar ook kansen voor tijdelijke herbestemming.

Wettelijk kader

- Omgevingsvergunning (artikel 2.12 Wabo: tijdelijke ontheffing)
- Wijzigen of flexibiliseren van het bestemmingsplan
- Vergunningen
- Enz.

(Kennis- en projectenbank herbestemming, 2012)

Meestal is er voor een tijdelijke herbestemming een omgevingsvergunning nodig. Vroeger was dit de bouwvergunning. De gemeente toetst aanvragen aan het bestemmingsplan, bouwbesluit, eventueel een lokale bouwverordening en landelijke milieuwetgeving (Kennis- en projectenbank herbestemming, 2012).

Performance Factory Enschede (foto: Anne Garretsen)

Artikel 2.12 van de Wabo bevat een regeling voor tijdelijke afwijking. B&W kunnen een omgevingsvergunning verlenen voor tijdelijke activiteiten die in strijd zijn met het bestemmingsplan. De maximale vrijstellingstermijn is vijf jaar. In sommige gevallen is dit een belemmering omdat initiatiefnemers deze termijn tekort vinden. Er wordt door de wetgevers onderzocht of de vrijstellingstermijn verlengd kan worden naar tien jaar.

Een andere mogelijkheid om met tijdelijke bestemming om te gaan is het wijzigen of flexibiliseren van het bestemmingsplan. Flexibiliseren houdt in dat in het bestemmingsplan de mogelijkheid wordt opgenomen om een bestemmingsplan nader uit te werken of te wijzigen zonder een volledige herzieningsprocedure (artikel 3.6, eerste lid, sub a. en b. van de Wet ruimtelijke ordening). Soms worden de tijdelijke ontheffing en de wijziging van het bestemmingsplan gecombineerd. Er wordt bijvoorbeeld gestart met een tijdelijke omgevingsvergunning en vervolgens wordt er gekeken naar een eventuele bestemmingswijziging (Kennis- en projectenbank herbestemming, 2012).

Deze bespreking is niet uitputtend, maar geeft aan dat het goed is om te kijken wat de mogelijkheden zijn op juridisch gebied. Voor meer informatie kan bijvoorbeeld hier gekeken worden:

<http://www.kennisbankherbestemming.nu/kennisdossiers/tijdelijk-gebruik/wet-en-regelgeving>
<http://www.tijdelijkandersbestemmen.nl/files/BoekjeHandreikingvoorjuristen.pdf>

Naast het planologische aspect, spelen ook nog andere vergunningen een rol. Dit moet niet onderschat worden. Zo waren er in Amsterdam voor het tijdelijke zwembad in de Amstel zo'n 30 vergunningen nodig (PMB/Leerhuis, Tijdelijk Amsterdam, 2012). Sommige initiatiefnemers geven aan dat het uitzoeken en regelen van alle vergunningen veel tijd en moeite heeft gekost. Te denken valt bijvoorbeeld, afhankelijk van de aard van het initiatief, aan een bouwvergunning, een evenementenvergunning, brandveiligheid, ontheffing geluidsnormen en ontheffing drank- en horecawet.

8. Zorg dat de financiën op orde zijn

In een eerder punt is genoemd dat een ontwerp licht moet zijn, omdat het van tijdelijke aard is. In die lijn is het ook van belang om de financiën binnen de perken te houden. Je wilt immers niet een te grote investering doen in iets wat maar heel kort bestaat, tenzij het demontabel is en op een andere plaats zonder al te veel extra kosten weer opgebouwd kan worden, maar dan nog moet het financieel wel haalbaar zijn.

Vaak leeft bij initiatiefnemers het idee dat de gemeente of een particulier tijdelijk gebruik voor een koopje wil toestaan of wil subsidiëren. Veel ideeën komen niet van de grond omdat ze niet voldoende doordacht zijn of omdat er hoge verwachtingen zijn van een financiële bijdrage van een gemeente. Soms nemen gemeenten voorbereidingskosten voor hun rekening. Soms wordt er een startsubsidie verstrekt, of neemt de gemeente een deel van de graafwerkzaamheden voor zijn rekening. Deze gelden moeten vaak uit vrije ruimten van de begroting komen (PMB/Leerhuis, Tijdelijk Amsterdam, 2012). Hoe dan ook moet een initiatief vaak met minimale middelen worden bekostigd, bijvoorbeeld door creatief om te gaan met materialen.

Een startsubsidie behoort tot de mogelijkheden, maar initiatieven die goedkoop en/of zo veel mogelijk zelfredzaam zijn lijken het meest kansrijk te zijn. Voordat een initiatief wordt opgestart moet er goed gekeken worden naar de haalbaarheid van het geheel.

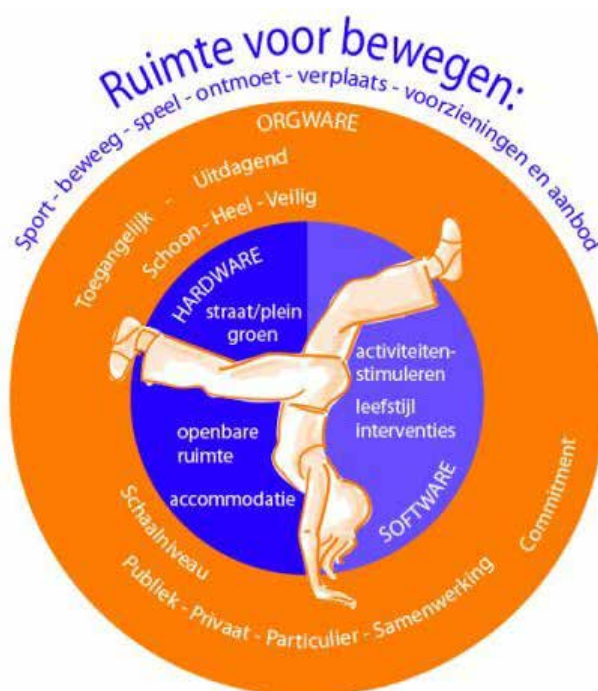
Communicatie en gebruik

9. Communiceer tijdelijkheid

Het communiceren van het tijdelijke karakter blijkt van groot belang te zijn, opvallend genoeg om twee tegengestelde redenen. In sommige gevallen zijn er mensen die bang zijn dat de bestemming definitief wordt en ten koste gaat van de geplande definitieve bestemming. Voor deze mensen is het belangrijk dat tijdelijkheid gegarandeerd wordt. Anderzijds blijken gemeenten bang te zijn dat een tijdelijk initiatief zo goed bevalt dat de buurt in opstand komt als het plaats moet maken voor de oorspronkelijk geplande bestemming (PMB/Leerhuis, Tijdelijk Amsterdam, 2012). Het is in zo'n geval nuttig om contractueel vast te leggen dat de aard van het project tijdelijk is. Echter, dat contract geeft geen garantie dat er geen 'protest' komt op het moment dat een initiatief moet gaan verdwijnen. Dus het is een risico dat partijen wellicht moeilijk gaan doen als het initiatief weer moet verdwijnen. In Haarlem hebben Al & Keller dit aspect mee genomen in hun ontwerp door gebruik te maken van wilgen die na een paar jaar weer worden geoogst. Daarmee geven ze een signaal af dat het project van tijdelijke aard is.

10. Creëer voorwaarden voor actief gebruik

Een beweegvriendelijke omgeving is een leefomgeving die mensen faciliteert en stimuleert om te bewegen. Het Nederlands instituut voor sport en bewegen (NISB) heeft een model opgesteld waarin drie onderdelen van een beweegvriendelijke omgeving zijn weergegeven: hardware, software en orgware (zie figuur 1). De hardware is de ruimte waar bewogen kan worden, zoals het sportveld, de skatebaan, de natuurspeelplaats en de trampolines. Echter, om goede beweegruimte te creëren moet er naast hardware ook aandacht zijn voor de software en de orgware. Met software wordt het actief stimuleren van activiteiten bedoeld. Dit gebeurt in bijna alle genoemde voorbeelden. Vrijwilligers, buurtcoaches en anderen gaan actief aan de slag met de doelgroep. Er worden sportwedstrijden en andere activiteiten georganiseerd. Dit helpt bij het ook werkelijk gebruiken van de gerealiseerde faciliteiten. Tot slot moet er ook aandacht zijn voor de orgware. De voorwaarden moeten goed zijn. Het terrein moet bijvoorbeeld schoon, veilig en uitdagend zijn. Bovendien moet er commitment zijn vanuit verschillende groepen (NISB, 2013). Door rekening te houden met hardware, software en orgware kan de bewegingsruimte zo goed mogelijk worden georganiseerd.

11. Regel onderhoud en beheer

Als een initiatief eenmaal gerealiseerd is, dan eindigt het niet. Het is belangrijk om goede afspraken te maken over onderhoud en beheer. Zeker omdat het erg moeilijk is om hier structureel geld voor vrij te maken. Veel initiatieven kiezen daarom voor afspraken over beheer met vrijwilligers, vaak buurtbewoners. Deze afspraken moeten helder op papier komen. Vaak maken creatieve oplossingen het verschil tussen het wel of niet succesvol blijken van tijdelijkheid als strategie voor gebiedsontwikkeling (PMB/Leerhuis, Tijdelijk Amsterdam, 2012).

4 Referenties

Bibliografie

- Afttrap aanleg jungle aan de Maasstraat. (2009, juli 7). Opgeroepen op april 29, 2013, van Wijkaanpak Deventer: <http://wijkaanpak.deventer.nl/bewoners/deventer-wijkaanpak/alles-van-wijk-3/wijk-3/2009/7/7/jungle-aan-de-maasstraat>
- (2011, november 16). Opgeroepen op maart 26, 2013, van Arnhemse Koerier: <http://www.deweekkrant.nl/pages.php?page=2021050>
- Oude ijsbaan Deventer krijgt groene en sociale functie . (2011, april 16). Opgeroepen op mei 2, 2013, van Movisie: <http://www.movisie.nl/praktijkvoorbeeld/oude-ijsbaan-deventer-krijgt-groene-sociale-functie>
- Persbericht Nijmegen. (2011, juli 11). Opgeroepen op maart 25, 2013, van Gemeente Nijmegen: http://www2.nijmegen.nl/nieuws/persberichten/archiefjuni2000heden/_pid/center/_rp_center_elementId/1_1140781
- Actueel nieuws. (2012, mei 23). Opgeroepen op maart 26, 2013, van De Zonneboom: <http://www.mfadezonneboom.nl/index.php?page=155#23>
- Actuele berichten gemeente Doetinchem. (2012, maart 21). Opgeroepen op maart 25, 2013, van Gemeente Doetinchem: http://www.doetinchem.nl/internet/actuele-berichten_3769/item/inrichting-speelveld-oosseld-groot-succes_33553.html
- (2013, januari 9). Opgeroepen op maart 26, 2013, van De Gelderlander: <http://www.gelderlander.nl/regio/arnhem/skatehal-in-jozefkerk-donderdag-open-1.3597948>
- Nieuws over de oude ijsbaan. (2013). Opgeroepen op mei 2, 2013, van De oude ijsbaan: <http://www.deoudeijsbaan.nl/nieuws/>
- Al, M., & Keller, E. (2013, april 9). (A. Garretsen, Interviewer)
- Bounz. (2011, juni 16). Karin Bloemen opent Europa's eerste Bounz-arena. Amsterdam.
- Bundesministerium für Verkehr, B. u. (2004). Zwischennutzung und neue Freiflächen.
- Städtische Lebensräume der Zukunft. Berlin: H. Heenemann GmbH & Co.
- De Biltbuis. (2013, februari). de charmes van een tijdelijk park ... Trimmen met toestellen.
- De Oude Ijsbaan, Deventer . (sd). Opgeroepen op mei 2, 2013, van Eetbaar Nijmegen: <http://eetbaarnijmegen.nl/de-oude-ijsbaan-deventer/>
- Gemeente De Bilt. (2013, februari 2). Fitnessstoestellen in tijdelijk park De Kwinkelier.
- Gemeente De Bilt. (2013, april 16). Opening tijdelijk parkje Kwinkelier.
- Kennis- en projectenbank herbestemming. (2012). Dossier tijdelijk gebruik.
- Landman, P. (2013, april 9). (A. Garretsen, Interviewer)
- Meppelink, J.-W. (2013, april 2). Projectcoördinator I-vents. (A. Garretsen, Interviewer)
- NISB. (2012, juli). Ruimte voor bewegen. Opgeroepen op mei 7, 2013, van Wat is BVO: <http://www.nisb.nl/themas/ruimte-voor-bewegen/wat-is-bvo.html>
- NISB. (2013). Praktijkvoorbeelden. Opgeroepen op mei 21, 2013, van Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen: http://www.nisb.nl/themas/ruimte-voor-bewegen-oud/goede-voorbeelden/roombeek_wandel-en-fietswijk.html
- PMB/Leerhuis. (2012). Tijdelijk Amsterdam. april.
- Temp.architecture.Urbanism. (2013). Sport terug de stad in.
- Visscher, Q. (2011, november 26). Opgeroepen op maart 26, 2013, van Trouw: <http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/archief/article/detail/3051309/2011/11/26/Via-de-halfpipe-langs-de-gesluisde-heiligen.dhtml>
- Wienke, D. (2013, maart 13). Directeur Waalhalla. (A. Garretsen, Interviewer)

En nu aan de slag!

- Welke braakliggende terreinen/ leegstaande gebouwen zijn er in uw stad?
- Wie is daarvan eigenaar?
- Welke initiatieven zoeken (tijdelijke) ruimte?
- Aan welke sportruimte is behoefte in uw wijk of stad?

Ziet u kansen om te matchen?

Provincie Gelderland

Markt 11

Postbus 9090

6800 CX Arnhem

T (026) 359 91 11

post@gelderland.nl

www.gelderland.nl